

Abstrakt

Ve třech částech sezóny (prelaktační, laktační a postlaktační) v letech 2010 a 2011 a v prelaktační části sezóny v roce 2012 byly pomocí radiotelemetrie sledovány změny v letové a prostorové aktivitě a biotopové preferenci u mateřské kolonie samic vrápenců jižních (*Rhinolophus euryale*) v obci Jasov a okolí ve Slovenském krasu. Mateřská kolonie se ukrývala na půdě kláštera v obci Jasov. Touto oblastí prochází severní hranice areálu rozšíření tohoto druhu.

Celkem bylo za celý výzkum sledováno 35 samic vrápenců po dobu 31 nocí. Ve všech prelaktačních obdobích bylo označeno 17 samic, v laktačních obdobích 12 samic a v postlaktačních obdobích 6 samic. Samice byly označeny vysílačkami a pomocí VHF telemetrie (rádiová telemetrie pomocí velmi krátkých vln) byla sledována jejich letová aktivita za účelem popsání tohoto typu chování a následného porovnání habitatových a prostorových preferencí v jednotlivých porovnávaných obdobích sezóny. Celkový počet zaznamenaných lokací za všechna sledovaná období činil 858.

Porovnávali jsme aktivitu samic během noci v jednotlivých obdobích sezóny, samice se tedy nacházely v různých fázích reprodukčního cyklu. Samice opouštěly své úkryty nejpozději v prelaktačních obdobích, následovaly výlety samic z úkrytu v laktačních obdobích a nejdříve po setmění opouštěly úkryt samice v postlaktačních obdobích (průměrný čas po západu slunce, který samice ještě trávily v kolonii, byl 28,3 minut v prelaktačním období, 23 minut v laktačním období a 20 minut v postlaktačním období).

Porovnávali jsme i podíl jednotlivých typů aktivity (čas strávený lovem a v úkrytu a dobu přeletu) během sledované části noci v jednotlivých obdobích. Lov tvořil největší podíl pozorované aktivity v prelaktačních obdobích, pobyt v úkrytech a čas strávený přelety v tomto období tvořil menší část ze sledované délky noci. V laktačních obdobích samice už trávily více času v úkrytech na úkor lovecké aktivity. Čas strávený přelety byl v tomto období nejmenší ze všech sledovaných období. V postlaktačních obdobích již samice trávily většinu času pobyt v úkrytech a lov tak tvořil jen malou část sledované části noci. Zároveň však v tomto období samice strávily nejvíce času přelety ze všech sledovaných období.

Vzdálenost od úkrytu, ve které se samice nacházely během noci, se odlišovala v jednotlivých sledovaných obdobích. V pre- a postlaktačních obdobích byl největší podíl lokací zaznamenan v okruhu o poloměru mezi 1000 a 1500 m, v laktačních obdobích se samice nacházely dále od úkrytu, kdy největší podíl lokací byl změřen mezi 4000–4500 m.

Počet nalétaných kilometrů jednotlivými samicemi během noci byl nejvyšší v laktačních obdobích, méně kilometrů pak samice nalétaly v prelaktačních obdobích a v postlaktačních obdobích nalétaly samice vůbec nejméně kilometrů ze všech pozorovaných sezón.

Velikost domovských okrsků 100 % MCP (minimální konvexní polygon) pro jednotlivá období činila: 258,74 ha v prelaktačním období 2010, 2456,01 ha v prelaktačním období v roce 2011, 3170,85 ha v prelaktačním období 2012, 484,81 ha v laktačním období 2010, 2505,67 ha v laktačním období 2011, 97,48 ha v postlaktačním období 2010 a 673,74 ha v postlaktačním období 2011.

Biotopy, které samice upřednostňovaly v jednotlivých obdobích, byly vyhodnoceny následovně: ve všech sledovaných částech sezóny samice preferovaly lesní porosty, které byly zároveň nejčastějším typem biotopu ve sledovaném území. Nikdy nelovily v blízkosti jehličnatých stromů. Nejdelší dobu strávily samice lovem v lesích v prelaktačních obdobích, naopak jsme v tuto dobu téměř nezaznamenali jejich pohyb v otevřených biotopech, které byly druhým nejčastěji zastoupeným typem prostředí ve sledovaném území. V laktačních obdobích se snížila průměrná doba, kterou samice strávily v lesních porostech, a naopak došlo k mírnému nárůstu času využitého v otevřených biotopech a liniových porostech. V postlaktačních obdobích byly lesní plochy stále nejnavštěvovanější biotopy, avšak nejméně ze všech pozorovaných období. Využití otevřených biotopů bylo naopak v tomto období nejvyšší.